

Список використаних джерел

1. Сімкіна О.В. Змістовний аспект поняття «соціальний захист» та основні засади його втілення на європейському просторі. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2012_7_4 (дата звернення: 08.05.2022).
2. Павлюк Т.І., Демченко О.П. Соціальний захист – складова частина соціальної політики. *Приазовський економічний вісник*. 2019. №2 (13). С. 246-251.
3. Про Стратегію сталого розвитку України до 2030 року: Закон України від 07.08.2018 № 9015. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/JH6YF00A?an=332> (дата звернення: 08.05.2022).

Білозерова М. В., доктор філософії в галузі соціальної роботи,
викладач кафедри соціальної роботи
Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради

Контент-аналіз як науковий метод дослідження напрямів формування поліпрофесійної мобільності фахівців соціальної сфери

Аналіз Закону України «Про соціальні послуги», Державних стандартів соціальних послуг дозволяють уявити структуру функціональних обов'язків як певну суму знань, умінь і навичок, що забезпечують професійну компетентність працівників соціальної сфери за соціально-педагогічним, психологічним, управлінсько-правовим, медичним та економічним напрямками [1, с. 51], що переконує у доцільності формування поліпрофесійної мобільності майбутнього соціального працівника, націленої на підготовку висококваліфікованого конкурентоспроможного спеціаліста.

Враховуючи це, ми визначили мету дослідження, визначити зміст процесу формування поліпрофесійної мобільності майбутніх соціальних працівників у ЗВО, що відображається у напрямках підготовки таких фахівців.

З цією метою нами проведено контент-аналіз доробку науковців з різних сфер діяльності. Змістовими елементами контент-аналізу є напрями формування поліпрофесійної мобільності майбутніх соціальних працівників. Для спрощення обробки синонімічні вирази різних авторів були об'єднані в один напрям, який несе спільне смислове навантаження. Результати цієї роботи викладено у таблиці 1.

Таблиця 1.

Контент-аналіз дослідження напрямів формування поліпрофесійної мобільності фахівців.

Предметні галузі	Автори	Особистісний розвиток, мотивація на саморозвиток, самовдосконалення	Фахові знання та уміння за професійним спрямуванням, професійні компетенції	професійна адаптивність, міждисциплінарна координація у вивченні знань суміжних професій	Готовність до швидкої зміни виконуваних завдань	Упровадження та застосування інноваційних технологій	Взаємодія між суб'єктами діяльності комунікативна ініціативність	Рефлексія та оцінка (готовності до ПМ)	Досвід прояву ПМ в різних ситуаціях
Соціальна робота	Гордєєва Т. [2]	+	+				+	+	
	Рідкодубська А. [3]	+		+		+			
Технічні	Сушенцева Л. [4]	+	+	+	+				+
Педагогічні	Хорєв І.	+	+	+	+				+
	Пріма Р.	+	+	+	+	+			+
Психологічні	Пілецька Л.	+	+	+			+		+
Управлінсько-правові	Шпекторенко І.	+	+	+	+		+		
Медичні	Гуменюк О.	+	+	+	+				+
Економічні	Іванченко Є.	+		+		+			
Всього		9	8	8	5	3	3	1	5

Особливу увагу зосереджуємо на *мотиваційному* напрямі (особистісний розвиток, мотивація на саморозвиток, самовдосконалення), оскільки мотивація на саморозвиток особистісно-професійних якостей є ключовою у професійній діяльності поліпрофесійно мобільного соціального працівника. Такий напрям характеризується зануренням здобувача в освітнє середовище, осмисленням особливостей обраної спеціальності, усвідомленням значущості своєї професії, прагненням досягти професійного успіху. При цьому важливо розвивати інтерес до навчання та отримання нових додаткових знань, навчатися ставити перед собою чіткі цілі.

Головними завданнями напряму є формування стійких мотивів до освітньо-професійної діяльності, уміння самостійно вибудовувати програму власної діяльності. В освітньому середовищі необхідно налагоджувати співпрацю між здобувачем та викладачем, адміністрацією закладу освіти, роботодавцем. Тому важливо забезпечувати не лише аудиторну, а й позааудиторну взаємодію, можливості вільного вибору освітніх компонентів, що допоможе у набутті досвіду самоосвітньої діяльності, коли необхідно діяти не за чітким розкладом занять, а за власним бажанням планувати свій час. Робота над формуванням поліпрофесійної мобільності за цим напрямом формує такі якості, як розуміння змісту майбутньої професійної діяльності та спрямованості на оволодіння сучасними методиками роботи соціального працівника на європейському рівні, наполегливість у бажанні до саморозвитку особистісних та професійних якостей, усвідомлення значення самоосвіти, самоорганізації та самовдосконалення.

Другий напрям – *пізнавальний* (опанування фаховими знаннями та уміннями за професійним спрямуванням, професійними компетентностями), мета якого створити сприятливе освітнє середовище для формування поліпрофесійної мобільності, яке націлене не лише на оволодіння глибокими фаховими знаннями, але і на набуття практичного досвіду, уміння самостійно трансформувати навчальну інформацію відповідно до індивідуальних властивостей, тобто для даного напряму характерна взаємодія між викладачем, здобувачем та базами практик як рівноправними учасниками процесу. Створення практико-орієнтованого середовища під час освітнього процесу сприятиме формуванню професійної адаптивності, міждисциплінарної координації у засвоєнні знань суміжних професій та готовності до швидкої зміни виконуваних завдань, накопиченні досвіду реалізації поліпрофесійної мобільності в різних ситуаціях. Здобувач зможе набути досвіду вирішення змодельованих практичних завдань у нестандартних ситуаціях. Очікуваним результатом є сформованість фахових поліпрофесійно мобільних компетентностей, здатність до набуття та розвитку особистісних якостей та потреби в систематизації та координації набутих знань, встановлення міжпрофесійних зв'язків, уміння застосовувати накопичений досвід у професійній діяльності.

Третій напрям — *діяльнісний* (взаємодія між суб'єктами діяльності,

комунікативна ініціативність, рефлексія та оцінка готовності до поліпрофесійної мобільності через різноманітні види навчальної практики). Він характеризується втіленням набутих особистісно-професійних якостей, готовністю бути поліпрофесійно мобільним фахівцем безпосередньо у професійній діяльності, тобто реального застосування теоретичного та практичного досвіду для вирішення виробничих ситуацій на робочому місці, а також упровадження інноваційних технологій. Очікуваним результатом є вільне володіння прийомами взаємодії із державними інституціями, здатність до вербальної і невербальної комунікації, адекватно оцінювати власний рівень професіоналізму, вміння аналізувати, коригувати свою діяльність та приймати рішення, належна культура спілкування й поведінки.

Таким чином, нами окреслено *мотиваційний* (особистісний розвиток, мотивація на саморозвиток, самовдосконалення), *пізнавальний* (опанування фаховими знаннями та вміннями за професійним спрямуванням, професійна компетентність, адаптивність, міждисциплінарна координація у вивченні знань суміжних професій та готовність до швидкої зміни виконуваних завдань та накопичення досвіду реалізації поліпрофесійної мобільності в різних ситуаціях) та *діяльнісний* (взаємодія між суб'єктами діяльності, комунікативна ініціативність, рефлексія та оцінка готовності до поліпрофесійної мобільності через різноманітні види практики) напрями формування поліпрофесійної мобільності майбутнього соціального працівника, яких ми будемо дотримуватись у подальших дослідженнях, обґрунтовуючи та упроваджуючи соціально-педагогічні умови формування поліпрофесійної мобільності.

Це зумовлює потребу в систематизації та координації набутих знань та вмінь, встановленні міжпрофесійних зв'язків, в підвищенні мотивації працівників до оволодіння здібностями для успішної професійної діяльності майбутнього соціального працівника.

Список використаних джерел

1. Вступ до спеціальності: соціальна робота. Модуль 2: навч. посіб. / Тимошенко Н. Є. Київ: Київ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2014. 264 с.
2. Гордєєва Т.Є. Педагогічні умови формування професійної мобільності майбутніх соціальних: автореф. дис ... канд. пед. наук: 13.00.04. Переяслав-Хмельницький, 2015. 21 с.
3. Рідкодубська Г. А. Педагогічні умови підготовки до професійної мобільності майбутнього працівника соціальної сфери. Молодь і ринок. 2017. № 5. С. 58 – 63.
4. Сушенцева Л.Л. Формування професійної мобільності майбутніх кваліфікованих робітників у професійно-технічних навчальних закладах: теорія і практика: монографія / за ред. Н.Г. Ничкало. Інститут професійно-технічної освіти НАПН України. Кривий Ріг: Видавничий дім, 2011. 439 с.